

İZAYDAŞ GENEL MÜDÜRÜ **MUHAMMET SARAÇ:**

"İZAYDAŞ'ın kapasiteyle ilgili bir sorunu yok"

Türkiye'nin ilk ve tek lisanslı atık bertaraf tesisi olarak geçtiğimiz yıl 24 bin 450 ton atığı kontrol altına alan İZAYDAŞ, 2010 yılında da çalışmalarını yeni projeler ile sürdürüyor. **Yılın ilk dört ayında 6 bin 842 ton atığı bertaraf eden kurum, yıl sonuna kadar bu rakamı 27 bin tona çıkarmayı hedefliyor.** Yenilediği imajıyla rekabet piyasası koşullarına da tam uyum sağlayan İZAYDAŞ, bu yıl üç ayrı çevre projesine daha başlayacak.

Türkiye'nin endüstriyel ilk ve en büyük atık bertaraf tesisi olan İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme AŞ (İZAYDAŞ), Türkiye sanayisinin yüzde 20'sinin yer aldığı Kocaeli'nde bulunuyor. Ekonomik Forum Dergisi olarak, İZAYDAŞ Genel Müdürü Muhammet Saraç ile İZAYDAŞ ve çevre konusunda yaptıkları çalışmalar üzerine kapsamlı bir söyleşi gerçekleştirdik. Saraç, bu tür bertaraf tesislerinin teknik ve yasal süreçlere uygun çalıştırıldığı sürece, çevreye ve çalışanlara herhangi bir zararı olmadığının altını çizerek "Bizim tesisimizin bu şartlarla çalıştığını keyifle ve gururla söyleyebilirim. Bu noktada kamuoyundaki tereddütlerin yersiz olduğunu düşünüyorum. Bunun yanı sıra İZAYDAŞ'ın kapasitesinin dolu olduğu şeklinde yaygın bir kanaat var.

Hazırlayan: **Gülder DEMİR**
gulder.demir@dunya.com)

Bunun da doğru olmadığını belirmek isterim. Yaptığımız iyileştirmelerle, şu an bizden yararlanmak isteyen tüm değerli sanayici müşterilerimize cevap verebilecek durumdayız" açıklamasında bulundu.

Görevi üretmek olan sanayicinin her zaman yanında olduklarını vurgulayan Muhammet Saraç, "Sanayicimizin işi üretmek, biz ise onun atık sorununu çözme konusunda partneriyiz" diyerek, geçtiğimiz yıl başladıkları indirim tarifesinin halen sürdüğünü söyledi. Hatta bazı kalemlerde fiyatları daha da aşağı çektiklerine değinen Saraç, önümüzdeki dönemde verimliliği artırıp daha çok atık alacaklarını söyledi.

Çalışanlarla yöneticiler arasında bir çalışma barışının sağlandığı, her şeyin şeffaf olduğu bu yapıda, "İZAYDAŞ kazanmalı ki, çalışanlara daha iyi olanaklar sağlayabilelim" görüşünü savunan İZAYDAŞ'ta Genel Müdürü Saraç, sorularımızı şöyle yanıtladı:

İZAYDAŞ'ın kuruluş amacı konusunda bizi bilgilendirir misiniz?

1990'da İzmit Büyükşehir Belediyesi hava, yer altı suyu, toprak kirlilikleri ile İzmit Körfez'indeki kirliliğin önlenmesi, koku probleminin giderilmesi, kentsel arazi kullanımının geliştirilmesi, değer kaybının önlenmesi, halk ve çevre sağlığının korunması amacıyla İzmit Entegre Çevre Projesi'ni hayata geçirmeye karar veriyor. Hazırlanan İzmit Entegre Çevre Projesi, Bakanlar Kurulu'nca 1993'te kabul ediliyor ve aynı yıl yapım çalışmalarına başlanıyor. Bu proje kapsamında evsel ve endüstriyel sıvı-katı atıklarla, klinik ve tehlikeli atıklar da program içine alınıyor.

Mayıs 1996 yılında da bu proje kapsamında İzmit Büyükşehir Belediyesi, İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme AŞ'yi yani İZAYDAŞ'ı kuruyor. 1997 yılında tesislerini tamamlayan İZAYDAŞ, hem ülke ekonomisine, hem de sanayicisine önemli hizmetler sağlarken, çevre ve insan sağlığı konusunda da önemli çalışmalara imza atıyor.

İZAYDAŞ'ın % 100 hissesi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Yönetim Kurulu Başkanımız da, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı'dır. Kocaeli Sanayi Odası üyesi olan İZAYDAŞ aynı zamanda TOBB'un da üyesidir. Bu arada biz İZAYDAŞ olarak Avrupa Yakma Tesisleri Birliği (EURITS) üyesi olduğumuz için Avrupa Birliği'ne girdik sayılabilir.

Türkiye'nin lisanslı tek depolama tesisi olan İZAYDAŞ'ın faaliyetleri hakkında neler söyleyebilir siniz?

Asıl faaliyetimiz sanayinden kaynaklanan tehlikeli atıkların yakılarak veya depolanarak bertaraf edilmesi. Tehlikeli atıkların yönetimi ile ilgili çıkartılan mevzuat başta olmak üzere, firmalardaki kalite çalışmaları, kamuoyu gündemini işgal eden çevre kirliliği haberleri ile buna bağlı olarak toplumsal duyarlılıkların artması ve yetersiz kapasitelerde de olsa bertaraf tesislerinin varlığı nedeniyle, sektörleşmeye başlayan, dolayısıyla ülke gündeminden düşmeyen bir konu.

Çevre sorunlarına atıkları bertaraf ederek hizmet vermek amacı ile İzmit Büyükşehir Belediyesi Entegre Çevre Projesi kapsamında, 1997 yılında kurulan ve atık kabulüne başlayan İZAYDAŞ sürekli gelişti. Bugün geldiği nokta itibarıyla; 35 bin ton/yıl kapasiteli, Türkiye'nin ilk Klinik ve Tehlikeli Atık Yakma ve Enerji Üretim Tesisi, 7 ayrı lottan oluşan ve toplam kapasitesi 4 milyon metre küp olan İZAYDAŞ Alikahya Endüstriyel ve Evsel Katı Atık Düzenli Depolama alanları, Dilovası Evsel Nitelikli Endüstriyel Atık Depolama Tesisi bulunmakta. Ayrıca İzmit Körfezi'nde gemilerden kaynaklanan atıkları toplayan atık alma gemisi, Çayırova, Üçtepeler, Yukarı Hereke, Kullar hafriyat döküm sahaları, Gebze, Derince-Körfez, Kandıra ve Karamürsel evsel atık (çöp) aktarma istasyonları da İZAYDAŞ'ın bünyesinde.

> "TOBB'un **çevre ve atık konusundaki** çalışmalarında da yer almak isteriz."
>
> **MUHAMMET SARAÇ**
> İZAYDAŞ Genel Müdürü

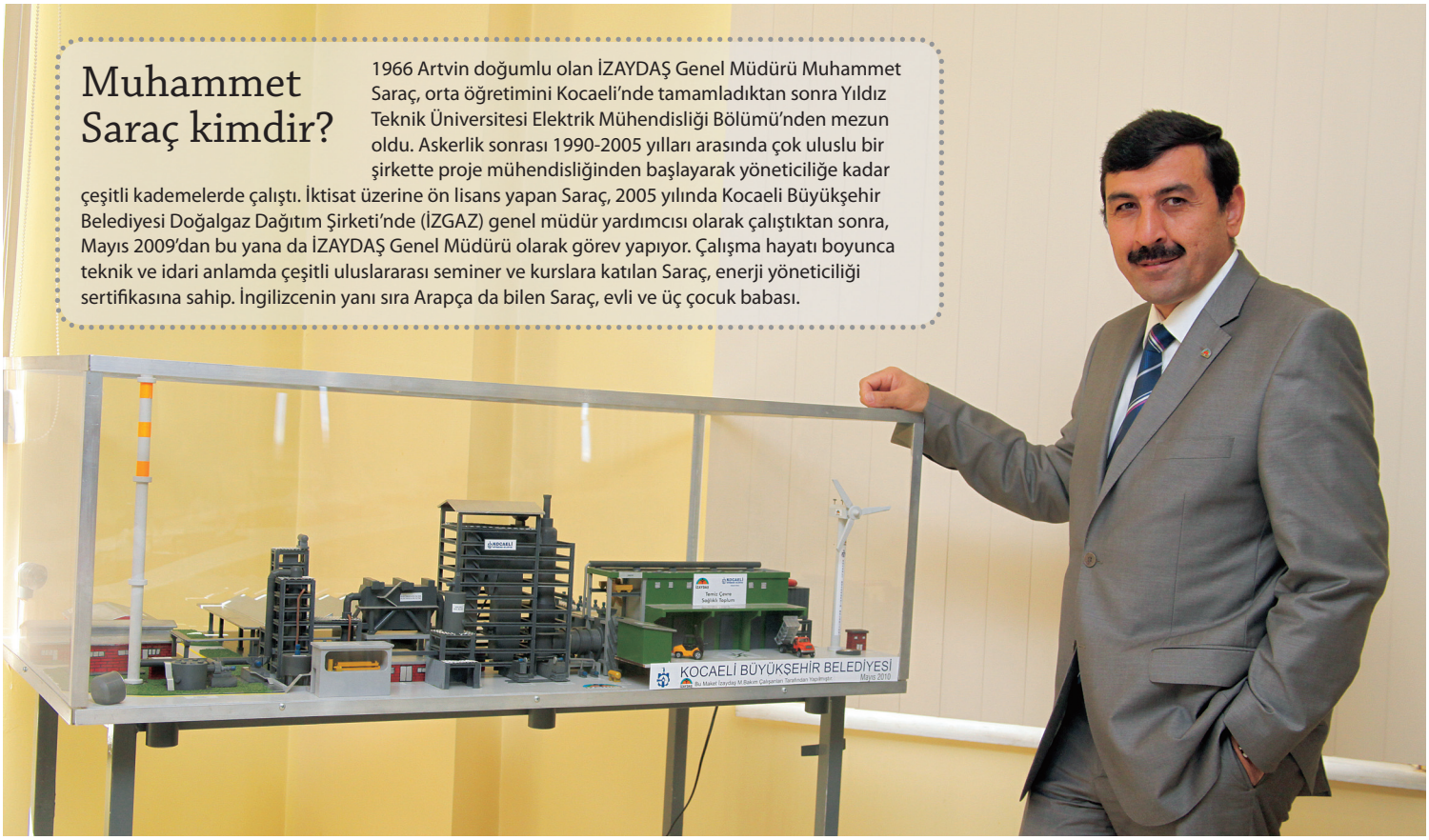
İZAYDAŞ'ın yıllık ve aylık atık kapasitesi nedir, bu kapasitenin artırılması mümkün mü?

İZAYDAŞ'ın yakma yıllık kapasitesi 35 bin ton/yıl. Yakma kapasitemizin artırımı mümkündür. Bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Kapasite artırımı için deneme yakması yapıldı ve Çevre ve Orman Bakanlığı'na lisans için başvuru gerçekleştirildi. Evsel atık olarak günde yaklaşık bin 500 ton civarında, tıbbi atık olarak yine günlük 4-5 bin ton civarında atık geliyor. % 80-85 kapasite doluluğu ile çalışıyoruz ve altını çizerek söylemek isterim İZAYDAŞ'ın şu anda kapasite ilgili herhangi bir sıkıntısı yok. Şu anda mevcut depolama kapasitemiz ile 25-30 yıl idare edebiliriz.

İZAYDAŞ'a ulaşan atıkların bertaraf edilme sürecinden kısaca bahseder misiniz?

Sanayi üretimi devam ettiği sürece birtakım atıklar her zaman çıkacaktır. Yönetmelikte tanımlanan kapsama göre, tehlikeli atıkları olanlar bizle irtibat kurarak numunelerini gönderiyor. Bu numuneye göre yaptığımız analizler sonrasında, bu atıkların yakılarak mı, depolanarak mı bertaraf edileceği karara bağlanıyor. Bazı atıklar içinde yeterli enerji olmadığından ya da yaktıktan sonra açığa çıkacak emisyonun çevre açısından uygun olmadığından yakılamıyor. Bu tip atıklar depolanarak bertaraf ediliyor. İZAYDAŞ'a ulaşan her türlü atık öncelikle radyasyon kontrolünden geçiyor. İçinde radyasyon içeren madde varsa, derhal Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'yla temasa geçip, gerekli tedbirleri alıyoruz. Ama bu durum çok yaygın değil, başımıza böyle bir şey pek gelmiyor. Yine de sabit bir sistemimiz var ki, radyasyon atığı buraya giremez. Tartıldıktan sonra, yakma tesisinde belli menülerle yakılıyorlar. Yani getirilen her atık bir yere dökülüp hemen yakılmıyor. Çünkü belli atıkların birbirleriyle reaksiyonu olabilir, emisyon problemi yaşanabilir. Bu nedenle aynı yemek menüsü gibi, yakma işlemi için de bir menü hazırlanıyor. O menüye göre yakılarak ısı enerjisine dönüştürülüyor. Bu ısı enerjisi buhara ve ordan da elektrik türbini yardımıyla elektriğe çevriliyor. 5,2 mega watt gücünde bir türbinimiz var. Ama sürekli yakıtla değil, atıkla beslediğimiz için, o gücü her zaman elde edemiyoruz.

Yaktıktan sonra ortaya çıkan emisyona da kısaca değinmek istiyorum. Bu gazlar ikinci yakma odasında bir kez daha yakılıyor, filtre sistemlerimizden geçtikten sonra atmosfere salınıyor. İçlerinde artık ağırlıklı olarak sadece su ve karbondioksit bulunuyor. Çevreye zararlı herhangi bir emisyon olmuyor. Bunu rahatlıkla söylememizin sebebi, rutin emisyon işlemlerimizi yaptırıyor olmamız. Çevre Bakanlığı tarafından da izleniyoruz. Emisyon değerleriimiz internet sitemizde yayınlanmakta. Ayrıca yıllık olarak TÜBİTAK tarafından baca gazı analizimiz yapılıp raporlanmaktadır.

Muhammet Saraç kimdir?

1966 Artvin doğumlu olan İZAYDAŞ Genel Müdürü Muhammet Saraç, orta öğretimini Kocaeli'nde tamamladıktan sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Askerlik sonrası 1990-2005 yılları arasında çok uluslu bir şirkette proje mühendisliğinden başlayarak yöneticiliğe kadar çeşitli kademelerde çalıştı. İktisat üzerine ön lisans yapan Saraç, 2005 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğalgaz Dağıtım Şirketi'nde (İZGAZ) genel müdür yardımcısı olarak çalıştıktan sonra, Mayıs 2009'dan bu yana da İZAYDAŞ Genel Müdürü olarak görev yapıyor. Çalışma hayatı boyunca teknik ve idari anlamda çeşitli uluslararası seminer ve kurslara katılan Saraç, enerji yöneticiliği sertifikasına sahip. İngilizcenin yanı sıra Arapça da bilen Saraç, evli ve üç çocuk babası.

İZAYDAŞ olarak bütün Türkiye'ye hizmet veriyoruz. Yakma tesisimiz ve depolama alanlarımız mevcut.

Atıkların geri dönüşümü/geri kazanımının Türk ekonomisine katkısı üzerine görüşünüzü alabilir miyiz?

Geri dönen her bir ton cam için yaklaşık olarak 100 litre petrol tasarrufu sağlanmış olur. Sadece 1 ton kullanılmış kâğıt geri kazanıldığı takdirde, 17 adet yetişkin ağacın kesilmesi, 70 metre karelik alanın tahrip edilmesi, 4 bin 100 kilovat elektrik enerjisinin boşa gitmesi, 270 kilogram atık gaz kirleticinin atmosfere atılması engellenirken, 32 bin litre su tasarrufu, bin 750 litre fuel-oil tasarrufu ve 2,5 metre küp depolama alanı tasarrufu elde ediliyor. Türkiye'de bir yılda 1 milyon ton katı atığın geri kazanıldığı düşünüldüğü zaman, tasarruf ve milli servetin kazancı çok yüksek değerlere ulaşıyor. Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı'nın (ÇEVKO) geçen yıl geri kazandırdığı ambalaj atığı miktarı 375 bin ton oldu. Vakıf, 2005-2007 döneminde 228 bin ton cam, 88 bin ton metal, 220 bin ton plastik, 275 bin ton kâğıt karton ve 240 bin ton kompozit ambalaj atığı geri kazandırdı. Üç yılda 835 bin tonluk geri kazanım elde edilirken, bunun ekonomiye katkısı ise 175 milyon TL oldu. Gelişmiş ülkelerde atıkların % 75-80'i ham madde, yarı mamul veya enerjiye dönüştürülerek yeniden kazanılırken, Türkiye'deki oran yüzde 23-36 arasında değişmektedir. Türkiye'de yıllık 3 milyon ton geri kazanılabilir atığın ekonomik değeri 150 milyon TL'dir. Ancak bu kaynağın tam anlamıyla kullanıldığı söylenemez. Üretilen yıllık 18-20 milyon ton evsel atığın sadece 2,5 milyon tonu geri kazanılıyor. Son 10 yıl içerisinde toplanan 900 bin ton ambalaj atığının ekonomiye katkısı 100 milyon doları buluyor.

Sanayicilerimiz atıklar konusunda nelere dikkat etmeliler?

Çevre dostu ürün sağlayabilecek metotların geliştirilmesi için çevre bilgi bankalarının oluşturulması, üretim sırasında oluşan atıkların tür ve miktarlarının belirlenmesi, tehlikeli atıkları depolama ve nakliye konularında daha duyarlı hale gelmeleri, atık azaltılması, az atık üreten teknolojilerin uygulanması, geri kazanım teknolojileri için yatırımlar yapılması, kirlenmiş sahaların belirlenip temizlenmesi için program ve parasal kaynak oluşturulması ile atık ve emisyon miktarlarının azaltma hedeflerinin saptanması gerekmektedir.

Türkiye'nin AB standartlarında atıkları değerlendirme konusunda yapması gerekenler sizce neler ve bu bağlamda TOBB'dan beklentileriniz neler? TOBB ile ne tür işbirlikleri öngörüyorsunuz?

Türkiye'nin AB'ye uyumu konusunda en çok güçlük çekeceği alanlardan birinin çevre olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İlk bakışta belki de şaşırtıcı gelebilecek bu durum, çevre sorunlarının niteliğinden, çevresel değerlerin insan yaşamını bütün yönleriyle kuşatmasından kaynaklanmaktadır. Gündelik yaşamda karşılaşılan bütün sıkıntılar bir biçimde çevre yönetiminin, çevreyle ilgili yasal düzenlemelerin ilgi alanı içine girmektedir. İçme suyunun sağlanmasından, katı atıkların denetimine değin bütün bu yaşamsal sorunların çözümü için büyük mali kaynaklar gerektiği açıktır. Türkiye'nin çevre konusun-

da AB'ye tam uyumu sağlayabilmesi için 59 milyar euro civarında kaynağa gereksinimi bulunmaktadır. Uyum konusunda önümüzde duran tek engel mali sorunlar değil kuşkusuz; buna, teknik olanakların yetersizliğini, nitelikli personel eksikliğini ve çevre bilincinin yeterince gelişmiş olmamasını da eklemek gerekir. Çevre yönetiminin çevreyle ilgili yasal düzenlemelerin yaşama geçirilmesinden birinci derecede sorumlu yerel yönetimlerimizdir. Yönetsel kapasiteyle çevre politikalarının uygulanması sürecinde yer alan kurumlar arasındaki eşgüdüm güçlendirilmeli ve çevresel çalışmaların uygulanmasının sağlanması için gereken yatırımlar yapılmalıdır. Türkiye'nin yasal düzenlemeleri gerçekleştirme konusunda çok önemli güçlükler yaşamadığı, asıl sorunun yasaları yaşama geçirme olduğu bilinmelidir.

27-28 Mayıs 2010 tarihlerinde Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği AB Sürecinde Çevre Yönetimi Çalıştayı Sapanca'da yapıldı. İZAYDAŞ olarak bu çalıştayın ana sponsorluğunu üstelenerek her zaman olduğu gibi çevre ile ilgili tüm çalışmalara desteğimizi veriyoruz. Üniversite ve sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere çeşitli kesimlerden bine yakın uzmanın katıldığı çalıştayda iki gün boyunca çevre yönetimi kapsamındaki tüm konular masaya yatırıldı. Çevre ve Orman Bakanımız Prof. Dr. Veysel Eroğlu, çalıştayın açılışında yaptığı konuşmada, düzenlenen etkinliğin Türkiye'nin itibarlı geleceği için önem taşıdığını, AB çevre faslının 21 Aralık 2009'da açtığı mevzuat konusunda önemli çalışmalar yaptık, 2013 yılına kadar da bu çalışmaları tamamlamayı öngörüyoruz.

Çevreye yönelik çalışmaları AB istediği için değil, vatandaşlarımız her şeyin en güzeline layık olduğu için yapıyoruz. Çevre faslı sürecinde AB fonlarından yararlanmanın önemli olduğunu vurgulamak isterim. Ama ülke olarak AB fonlarından diğer ülkeler kadar yararlanamadığımızı düşünüyorum. TOBB'un Çevre Koruma Kurulu ve çalışma esaslarını biliyorum. Bu esaslar çerçevesinde biz İZAYDAŞ olarak her zaman sanayicimizin yanındayız. Her türlü yardımı ve kolaylığı göstererek hizmet vermek arzusundayız. Ayrıca TOBB'un çevre ve atık konusundaki çalışmalarında da yer almak isteriz.

İZAYDAŞ'ta kısa ve uzun vadede gerçekleştirmeyi düşündüğünüz projeler neler?

Çöp gazından elektrik üretimi projesinin 18 ay içerisinde tamamlanmasını hedefliyoruz. Çöp sızıntı suyu arıtma ve geri kazanım projemizin sözleşmesini imzaladık. 6 ay içerisinde tamamlanması planlanıyor. Yakma tesisimizin kapasitesinin artırılması projemiz artık lisans aşamasına geldi. TÜBİTAK'ın sahamız içerisinde inşa ettiği biyogaz tesisini 2010 yılı sonuna doğru devreye almayı düşünüyoruz. Yuvacık Barajı'na yaklaşık olarak 1,5 megavat gücünde hidroelektrik santrali kurulması projemiz var. Depolama sahamızda çöp-

lerin sıkıştırılması amacıyla yeni bir kompaktör satın aldık. Laboratuvarımızın akreditasyonu çalışması devam ediyor. Danışmanlarımız üzerinde çalışıyor ve bir hayli yol alındı. Kurumsal gelişim çalışmamız devam ediyor. Bu büyük önem verdiğimiz projelerin başında geliyor. Web sitemiz baştan aşağıya yenilendi. Dilovası'nda yeni bir depolama lotu yapıyoruz. Gebze'de 154 kilovolt yüksek gerilim hattının yükseltilerek alan kazanılması işimiz devam ediyor. Mevcut arşivimiz üzerinde çalışıyoruz. Arşivimizde bulunan evrakların tasnif edilmesi, süreleri dolan evrakların imha edilmesi, imha edilmeyecek evrakların dijitalleştirilmesi çalışması yapılıyor.

Gemi atıklarının toplanması işimiz büyüyor. Yakında ikinci gemimizi kiralayacağız. Gebze'deki eski evsel atık paketleme tesisimizi modernize ederek atık ayrıştırma tesisi haline getiriyoruz. Solaklar Depo sahamızın 1. Lotu üzerinde bulunan 380 kilovot yüksek gerilim hattının yükseltilmesiyle ilgili proje çalışmamız devam ediyor. Baca gazı ölçüm sistemimizin bir kısmı geldi. Geri kalan kısmının ihalesi yapıldı. 2011 yılı içinde türbin kontrol sisteminin yenilenmesi ve yakma tesisinin PLC otomasyonunun yenilenmesi ile ilgili projemiz var.

Tüm bu aktif projelerin içerisinde geleceğimiz için evsel atıkların bertarafına yönelik metot ve tesis araştırması yapıyoruz. AB ülkeleri işlenmemiş atıkların depolama sahalarında depolanmasından vazgeçti. Atıklarını değerlendirebildiği kadar değerlendiriyor ve nihayetinde işlenemeyecek hale gelen kısımlarını depoluyor. Biz de Kocaelimizi, atıklarını en iyi şekilde değerlendirebilecek bir teknolojiye kavuşturmak istiyoruz. Böylece hem temiz bir çevre, hem de ekonomiye kazanç sağlamış olacağız.

Kyoto Protokolü kapsamında Türkiye'nin çevre konusunda duyarlılığının gelişimi için İZAYDAŞ'ın katkıları var mı? Bu bağlamda çöpten elektrik üretimi konusunda bizi bilgilendirir misiniz?

Haziran 1992'de Rio Zirvesi'nde imzaya açılan Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (İDÇS) ve Kyoto Protokolleri kapsamında, "Sözleşmeyi imzalayan ve taraf olan ülkeler sera gazı salınımlarını 2000 yılı sonrasında, 1990 düzeylerinin en az yüzde 5'i oranında indirmekle yükümlüdür" (UNEP/CCS, 1998) ibaresi yer almaktadır.

Yukarıda bahsi geçen direktif ve protokoller doğrultusunda, yaklaşık bir senelik bir çalışma ile İZAYDAŞ bünyesinde LFG'den (depo gazları) elektrik üretimi konusunda bir proje hazırlanmıştır. 2010 yılı Temmuz ayı içerisinde yap-işlet modeli ile ihalemizi gerçekleştirdiğimiz bu projede amaç, sera gazı salımlarını azaltmak, çevre ve insan sağlığını tehdit eden gazların atmosfere salınmadan toplanarak bertarafını sağlanmak ve bu işlem sonucunda elektrik enerjisi üretmektir. Bu proje ile depolama sahalarımızda 16 sene boyunca yaklaşık 132 milyon 804 bin kilovat saat elektrik enerjisi üretimi gerçekleştirilip, 750 bin ile 1 milyon ton karbondioksit salımı da engellenmiş olacaktır.